

UCHWAŁA NR 142/XXI/2025
RADY MIEJSKIEJ W WOŹNIKACH

z dnia 22 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Woźniki na lata 2026 - 2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49), Rada Miejska w Woźnikach uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Program Wspierania Rodziny w Gminie Woźniki na lata 2026-2028, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Woźnik.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Woźnikach

Anna Wincowska

Załącznik do uchwały Nr 142/XXI/2025
Rady Miejskiej w Woźnikach
z dnia 22 grudnia 2025 r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE WOŹNIKI NA LATA 2026-2028

Rozdział I

Wprowadzenie - Rodzina jako podstawowa grupa społeczna

Rodzina to grupa osób, która jest ze sobą powiązana, najczęściej poprzez pokrewieństwo, ale również i powinowactwo czy też wspólne zamieszkanie. Stanowi integralną część społeczeństwa, jest jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórką. Dla dziecka rodzina jest pierwszym i bardzo znaczącym środowiskiem wychowawczym. To właśnie w rodzinie dziecko nabywa wiedzę o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażania swoich uczuć oraz wartościowania, co jest dobre, a co złe. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Jak zauważa B. Krzesińska – Zach „rodzina jest przede wszystkim środowiskiem wychowawczym, które tworzą zarówno oddziaływania zamierzone, jak też samorzutne, o charakterze pozytywnym, prowadzące do rozwoju dziecka. Dziecko uczestniczące w naturalnych sytuacjach życia rodzinnego, w bezpośrednich interakcjach między członkami rodziny, przyswaja elementarną wiedzę o świecie, wartościach, normach moralno-społecznych, kulturze domu rodzinnego, poznaje sposoby zaspakajania wielu potrzeb, rozwijania własnych zainteresowań”.¹ Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Wyłącznie „zdrowa” rodzina jest warunkiem wychowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii, jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Pozycja społeczna rodziny, jej charakter oraz role i układ stosunków między członkami zależne są m.in. od wypełniania funkcji, jakie są jej powierzone. Funkcje rodziny jako grupy społecznej:

- Prokreacyjna (biologiczna) mająca na celu posiadanie potomstwa, czyli zapewniająca społeczeństwu ciągłość biologiczną;
- Gospodarcza (ekonomiczna) dotycząca zapewnienia członkom rodziny niezbędnych warunków do utrzymania się przy życiu;
- Opiekuńcza – polegająca na udzielaniu konkretnej pomocy członkom rodziny, w różnych sytuacjach i okolicznościach życiowych, gdy sami nie są w stanie zaspokoić swych podstawowych potrzeb;

¹ Dziecko potrzebujące pomocy. Możliwości, kierunki, formy wsparcia w środowisku lokalnym, J. Izdebska (red.), Suwałki – Warszawa, 2003, s. 7., [w:] Pedagogika rodziny, B. Krzesińska – Zach, Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok 2007, s. 14

- Wychowawcza (socjalizacyjna) przejawiająca się m.in. we wprowadzaniu członków rodziny w szeroko rozumiane życie społeczne, łącznie z językiem ojczystym, obyczajami, wzorami zachowań i wartościami kulturowymi;
- Stratyfikacyjna – czyli gwarantująca członkom rodziny określony status życiowy, wyznaczająca ich przynależność.

Wraz z upływem czasu zmieniają się funkcje i wzory rodziny. Różnego rodzaju przemiany wywierają na rodzinę wpływ zarówno pozytywny, jak i negatywny, powodujący dysfunkcjonalność rodziny. Naruszone zostają podstawowe normy regulujące funkcjonowanie rodziny i jej członków w samej rodzinie i poza nią. Zauważa się wiele czynników, które w różnym stopniu mogą uniemożliwić wypełnianie podstawowych funkcji, a mianowicie makrospołeczne i mikrospołeczne przyczyny pogorszenia funkcjonalności rodzin.

Do makrospołecznych przyczyn zalicza się:

- Uboczne skutki urbanizacji i industrializacji;
- Wynikające z powyżej wymienionych procesów przemiany więzi społecznych;
- Znaczne osłabienie kontroli społecznej;
- Anonimowość życia jednostki.

Do mikrospołecznych przyczyn zalicza się:

- Trudne warunki mieszkaniowe i materialne, rzutujące na zaspokojenie potrzeb biologicznych, rozwojowych i wychowawczych rodziny;
- Brak czasu wpływający na niewłaściwą organizację życia rodziny, głównie brak czasu dla dzieci i ich problemów;
- Brak opieki nad dziećmi w przypadku, gdy oboje rodzice pracują;
- Brak umiejętności wychowawczych rodziców;
- Alkoholizm;
- Bezrobocie;
- Niedojrzałość emocjonalna, społeczna do zawarcia związku małżeńskiego.

Na ogół rodzina podlega jednocześnie wpływowi wielu różnych negatywnych czynników, które są ze sobą powiązane. Rozpad rodziny związany z niewydolnością wychowawczą, zanikaniem poczucia bezpieczeństwa, narastaniem konfliktów, powoduje wzrost zjawisk negatywnych. Rodzina staje się rodziną dysfunkcyjną, czyli taką, która nie spełnia prawidłowo swoich funkcji. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej

rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców, a nie dzieci. Zaburzona jest także więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest napięta, zasady są narzucane. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji.

Pozostawienie rodzin dysfunkcyjnych bez fachowego wsparcia oraz różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym sytuacje kryzysowe powinny świadczyć lokalne służby oraz instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny. Ich działania powinny opierać się na zasadach wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań.

Rozdział II

Podstawa prawna Programu

Niniejszy Program Wsparcia Rodziny w Gminie Woźniki na lata 2026-2028 został przygotowany na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2025 poz. 49 t.j.) w myśl którego do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Programy te mają zmierzać w kierunku wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ograniczenia umieszczania dzieci w pieczy zastępczej i umożliwienia powrotu dzieci do rodzin biologicznych.

Ponadto zgodnie z art. 179 ust. 1 podanej wyżej ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku burmistrz składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Zgodnie z normą wyrażoną w ust. 2 art. 179 Rada Miejska, biorąc pod uwagę potrzeby, uchwała gminny program wspierania rodziny.

Rozdział III

Podstawowe informacje o Gminie Woźniki

Gmina Woźniki jest jedną z ośmiu gmin powiatu lublinieckiego położonego w północno-wschodniej części województwa śląskiego. Pod względem geograficznym gmina zlokalizowana jest na Wyżynie Śląsko-Krakowskiej. Gmina zajmuje powierzchnię niemal 128 km, z czego 35,6

% stanowią lasy. Wyróżnieniem Gminy Woźniki jest jej miejsko-wiejski typ. Oprócz Woźnik - miasta będącego siedzibą gminy, obejmuje ona 10 sołectw – Ligota Woźnicka, Czarny Las, Lubsza, Psary, Babienica, Kamienica, Kamieńskie Młyny, Drogobycza, Piasek, Dyrdy.

Gmina Woźniki liczy 9139 mieszkańców w tym 4481 osób to mężczyźni, natomiast pozostałe 4658 osób to kobiety. Liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym wynosi 2850 osób, natomiast liczba kobiet wynosi 2477. W wieku poprodukcyjnym jest 740 mężczyzn i 1373 kobiety (dane USC na dzień 30.06.2025).

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
Ogółem:	9274	9148	9139
Kobiety			
Ogółem	4716	4659	4658
Wiek 0-19 lat	832	811	808
Wiek produkcyjny	2537	2493	2477
Wiek poprodukcyjny	1347	1355	1373
Mężczyźni			
Ogółem	4558	4489	4481
Wiek 0-19 lat	928	898	891
Wiek produkcyjny	2914	2855	2850
Wiek poprodukcyjny	716	736	740

Tab. 1 Liczba mieszkańców Gminy Woźniki

Powyższa tabela wskazuje, że z każdym rokiem wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym, natomiast maleje liczba osób w wieku produkcyjnym. Ponadto można zauważyć również, iż widoczny jest spadek ogólnej liczby mężczyzn i kobiet na przestrzeni lat. Tendencja spadkowa widoczna jest także u osób w wieku od 0 do 19 lat.

Rozdział IV

Zasoby instytucjonalne Gminy Woźniki

Do zasobów instytucjonalnych Gminy Woźniki zalicza się:

- Centrum Usług Społecznych w Woźnikach
- Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Woźniki;
- Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień oraz Przemocy w rodzinie;
- Szkoły Podstawowe w Woźnikach, Psarach, Lubszy, Ligocie Woźnickiej, Kamienicy, Kamieńskich Młynach
- Przedszkola w Woźnikach, Psarach, Kamieńskich Młynach, Oddz. Przedszkolne Lubszy, Ligocie Woźnickiej, Kamienicy,
- Żłobek w Ligocie Woźnickiej;
- Liceum Ogólnokształcące w Psarach;
- Centrum Integracji Społecznej w Woźnikach;
- Komisariat Policji w Woźnikach;
- Gminny Zespół Ośrodków Zdrowia w Woźnikach i Kamienicy.

Rozdział V

Diagnoza sytuacji społecznej

Pracownicy socjalni, jak również asystent rodziny w Centrum Usług Społecznych w Woźnikach, w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa są dotknięte wieloma dysfunkcjami. Pracownicy Centrum Usług Społecznych w Woźnikach na rzecz takich rodzin podejmują następujące działania:

- Prowadzą pracę socjalną z rodzinami w celu poprawy ich funkcjonowania;
- Udzielają rodzinom przezwyciężającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wsparcia w postaci asystenta rodziny;
- Udzielają pomocy finansowej;
- Organizują dożywianie;
- Realizują działania profilaktyczne na terenie szkół – skrzynki korczakowskie.

Problemy w rodzinach często powiązane są z ich sytuacją materialną, bezrobociem, chorobami, uzależnieniami czy też przestępczością. Osoby trwale ubogie charakteryzują się

poczuciem bezradności, bezsilności. Często osoby takie nie uczestniczą w życiu społecznym. Utrwalanie ubóstwa powoduje zmianę stylu życia rodziny i przyczynia się do wielu niekorzystnych zjawisk takich jak zaniedbania w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, alkoholizm, stosowanie przemocy w rodzinie.

Na przestrzeni trzech lat tj. od 2022 do 2024 r. z każdym rokiem zmniejsza się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Dane obrazuje poniższa tabela.

Tab.2 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024

ROK	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba decyzji
2022	71	199	106
2023	68	152	105
2024	51	94	72

Źródło danych: Centrum Usług Społecznych w Woźnikach

Tab.3 Powody przyznawania pomocy w latach 2022-2024

Powody przyznawania pomocy	2022	2023	2024
Niepełnosprawność	32	35	28
Bezrobocie	27	19	12
Ubóstwo	40	34	27
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	9	9	5
Długotrwała i ciężka choroba	35	36	26
Alkoholizm	5	8	7
Narkomania	1	2	1
Bezdomność	1	3	1
Przemoc w rodzinie	1	3	3
Ochrona macierzyństwa	16	14	7
Kłęska żywiołowa	0	0	0
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	2	5	0

Analizując powyższą tabelę można zauważyć, że głównymi powodami przyznawania pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat były ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, bezrobocie, ochrona macierzyństwa oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Inne wskazywane dysfunkcje takie jak: bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm, przemoc - bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Bezradność oznacza brak umiejętności w sprawowaniu opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych oraz nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest traktowane priorytetowo, gdyż dotyczy najmłodszych mieszkańców naszej gminy – dzieci.

Istotną rolę w pracy Centrum Usług Społecznych w Woźnikach odgrywa praca socjalna, czyli interdyscyplinarna działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest bez względu na posiadany dochód, prowadzona jest w oparciu o dokonaną przez pracownika socjalnego diagnozę sytuacji w rodzinie. Chcąc uzyskać lepsze efekty oddziaływań pracownik socjalny z osobą ubiegającą się o pomoc zawiera kontrakt socjalny, czyli pisemną umowę, która określa uprawnienia i zobowiązania obydwu stron w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, w jakich znalazła się osoba lub rodzina.

Jednym z najistotniejszych czynników warunkujących właściwe funkcjonowanie dziecka w środowisku społecznym jest zdolność rodziców do prawidłowego reagowania w sytuacjach wychowawczych, uwzględniająca potrzeby dziecka przy wykorzystaniu wiedzy i w oparciu o system wartości i norm. Niezbędna jest świadomość celów wychowania i umiejętność działania wychowawczego. Znaczenie i rola rodziny w całokształcie rozwoju dziecka jest ogromna, zaś umiejętności wychowawcze rodziców mają kluczowe znaczenie. Każde dziecko wymaga komunikowania uczuć oraz udzielania wsparcia stosownego do wieku i potrzeb indywidualnych. Prawidłową postawę rodzicielską cechuje akceptacja dziecka, współdziałanie z dzieckiem oraz uznanie praw dziecka. Rodziców, których negatywne wzorce zachowań w sposób stały i dominujący wpływają na życie dziecka, cechują postawy rodzicielskie negatywne tj.: postawa odrzucająca, postawa unikająca, postawa nadmiernie wymagająca, postawa nadmiernie chroniąca.

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy do zadań obowiązkowych gminy. Na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych działania podejmuje asystent rodziny. Tutejsze Centrum Usług Społecznych w Woźnikach zatrudniało dotychczas jednego asystenta rodziny w wymiarze ½ etatu, w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć piętnastu (na pełen etat). Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy. Brak współpracy ze strony rodziców stanowi jedną z przesłanek zakończenia pracy asystenta w rodzinie.

Tab. 4 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, jak również liczba rodzin z którymi asystent zakończył współpracę w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	1	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	6	7	7
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy z asystentem rodziny	3	3	4
Liczba rodzin z którymi asystent rodziny zakończył współpracę - ogółem, z tego:	0	0	0
- ze względu na osiągnięcie celów	0	0	0
- ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	0	0	0
- ze względu na brak efektów	0	0	0
- ze względu na zmianę metody pracy	0	0	0

Źródło: Centrum Usług Społecznych w Woźnikach.

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno-socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się również pracownik socjalny. Do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Są to rodziny, które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich, a nawet kilkunastoletnich zaniedbań czy też zaniechań. Asystent rodziny:

- Prowadzi trening w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym planowanie budżetu domowego, trening przygotowywania posiłków;
- Towarzyszy klientom podczas załatwiania spraw urzędowych;
- Monitoruje stan zdrowia dzieci, realizację badań, szczepień;
- Monitoruje sytuacje przedszkolną i szkolną dzieci oraz ich postępy w nauce;
- Modeluje sposoby spędzania czasu wolnego rodziców z dziećmi;
- Wspiera kobiety w ciąży m.in. poprzez pomoc w przygotowaniu się na urodzenie dziecka,
- Motywuje osoby zmagające się z uzależnieniem do podjęcia terapii;
- Współpracuje z instytucjami odpowiedzialnymi za pieczę zastępczą, motywuje rodziców biologicznych do nawiązywania kontaktu z tymi jednostkami;
- Opiniuje możliwość powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych;
- Píše opinie do Sądu o podjętych działaniach i osiągniętych efektach w przypadku sądowego zobligowania rodziców do podjęcia współpracy z asystentem rodziny.

Gdy współpraca asystenta rodziny z rodzicami nie przynosi efektów i nie udaje się zapewnić dzieciom bezpieczeństwa oraz właściwej opieki w środowisku rodzinnym, sąd może podjąć decyzję o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, gdyż najważniejszym celem jest ochrona dzieci przed dalszym zaniedbaniem, przemocą lub szkodliwymi warunkami. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, rodzinny dom dziecka oraz rodziny pomocowe. Na podstawie orzeczenia sądu dziecko może również zostać umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej lub w rodzinie zastępczej. Te rodzaje pieczy zastępczej zapewniają dziecku całodobową opiekę,

wychowanie, zaspakajają niezbędne potrzeby w tym emocjonalne, zdrowotne, rozwojowe, bytowe, społeczne religijne.

Tab.5 Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2022-2024 w Gminie Woźniki

	Rok		
	2022	2023	2024
Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	2	1	1
Liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej	1	4	4

Źródło: Centrum Usług Społecznych w Woźnikach

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej jest stosunkowo niewielka i utrzymuje się na stałym poziomie.

Rozdział VI

Formy wsparcia rodzin

W zależności od zdiagnozowanych potrzeb oraz sytuacji rodzinnej, bytowej i materialnej, rodziny miały możliwość skorzystania z różnorodnych form wsparcia. Zarówno w formie finansowej, jak i rzeczowej np.: posiłki w przedszkolu i w szkole, stypendia socjalne, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, paczki żywnościowe.

Pomoc w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” jest formą wsparcia niepieniężnego z systemu pomocy społecznej w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania. Z dniem 1 stycznia 2024 r. weszła w życie uchwała nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028. Głównym założeniem Programu jest zapewnienie pomocy zarówno dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji, jak i osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku.

Tab.6 Pomoc w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Lata	2022	2023	2024
Liczba osób objętych programem w tym:	49	51	32
- Liczba dzieci objętych programem	45	42	28
- Liczba osób dorosłych objętych programem	4	9	4

Źródło: Centrum Usług Społecznych w Woźnikach.

Z danych zamieszczonych w powyższej tabeli można wywnioskować, że zmniejsza się liczba osób objętych programem „Posiłek w szkole i w domu”.

Kolejnym istotnym elementem w procesie wspierania rodziny jest system świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Są one bardzo potrzebne w udzielaniu pomocy osobie znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej. Zapewniają bezpieczeństwo materialne, umożliwiają zaspokojenie niezbędnych potrzeb oraz dają czas i przestrzeń na podjęcie działań prowadzących do poprawy sytuacji. Do najważniejszych świadczeń rodzinnych należą m.in. zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek pielęgnacyjny, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka oraz świadczenia opiekuńcze.

Liczbę udzielonych świadczeń w latach 2022-2024 obrazuje poniższa tabela 7.

Tab. 7 Liczba świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Rok	Świadczenia rodzinne		Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	
	Liczba i kwota wypłaconych świadczeń		Liczba i kwota wypłaconych świadczeń	
2022	4380	514 662,40 zł	210	91 413,10 zł
2023	4827	570 913,32zł	162	82 893,52 zł
2024	3363	389 466,40 zł	196	83 220,44 zł

Źródło: Centrum Usług Społecznych w Woźnikach

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że liczba oraz kwota wypłacanych świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego zmniejsza się z każdym rokiem. Głównym powodem jest niespełnienie warunków uzyskania świadczenia w związku z przekroczeniem kryterium dochodowego, a co za tym idzie, spadek liczby osób ubiegających się o to świadczenie.

Kolejną formą wsparcia kierowaną do dzieci z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym jest stypendium szkolne. Przyznanie stypendium ma na celu zmniejszeni różnic w dostępie do edukacji. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności, gdy w rodzinie występują: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło w rodzinie zdarzenie losowe.

Tab. 8 Liczba uczniów oraz kwota wypłaconych stypendiów w latach 2022-2024

	Stypendium szkolne		
	2022	2023	2024
Liczba uczniów	16	15	10
Kwota całkowita	12 013,08 zł	10 546,84 zł	9 201,75 zł

Źródło: Centrum Usług Społecznych w Woźnikach

Porównując lata 2022 do 2024, można zauważyć, że zmniejszeniu uległa liczba uczniów, którzy uzyskali stypendium szkolne, przy czym zmniejszyła się również wypłacona na ten cel kwota.

Karta Dużej rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin wielodzietnych zarówno w instytucjach publicznych, jak i w prywatnych firmach. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji, ośrodków rekreacyjnych czy wybranych sklepów na terenie całego kraju. Posiadanie karty ułatwia zatem dużym rodzinom dostęp do rekreacji i obniża koszty życia codziennego. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom, którzy wychowują lub wychowywali co najmniej troje dzieci.

Tab. 9 Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w latach 2022-2024

	ROK		
	2022	2023	2024
Liczba wydanych kart	239	244	45

Źródło: Centrum Usług Społecznych w Woźnikach

Zapis zawarty w powyższej tabeli wskazuje, że liczba wydanych kart w latach 2022-2024 uległa znacznemu obniżeniu. Powodem może być spadek liczby urodzeń, co sprawia, że coraz mniej rodzin spełnia kryterium posiadania trójki lub większej liczby dzieci. Ponadto coraz większa część populacji to osoby w wieku 60+. Poza tym program działa już od lat, zatem liczba nowych beneficjentów maleje.

Kolejną formą pomocy jest realizacja Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową. Ze wsparcia żywnościowego korzystają rodziny wielodzietne, osoby bezrobotne, bezdomne, niepełnosprawne, wychodzące z nałogów i wiele innych, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Wsparcie żywnościowe realizowane jest w formie paczek żywnościowych.

Tab. 10 Realizacja Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową w latach 2022-2024

	Rok		
	2022	2023	2024
Liczba rodzin zakwalifikowanych	108	108	69
Liczba osób w rodzinach	274	274	181

Źródło: Centrum Usług Społecznych w Woźnikach

Powyższa tabela obrazuje, że w latach 2022-2023 utrzymywała się na tym samym poziomie liczba osób zakwalifikowanych do Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa. Dostawcą żywności był Bank Żywności w Częstochowie. W kolejnym roku 2024 znacząco spadła liczba osób zakwalifikowanych do Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową. Dostawcą żywności w 2024 roku był Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. Powodem zmniejszenia liczby rodzin zakwalifikowanych do Programu jest aktualizacja kryteriów

dochodowych oraz weryfikacja sytuacji materialnej uczestników programu. W wyniku ponownej oceny okazało się, że część dotychczasowych beneficjentów przekracza nowe limity lub nie spełnia już wymaganych warunków, co skutkowało ograniczeniem liczby uprawnionych osób.

Formą wsparcia dla rodzin jest także program „Za życiem”, którego celem kompleksowe wsparcie kobiet w ciąży, rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami oraz dzieci zagrożonych niepełnosprawnością. Program ma zapewnić dostęp do opieki medycznej, rehabilitacji, wsparcia psychologicznego oraz socjalnego, a także ułatwić funkcjonowanie rodzin w trudnej sytuacji życiowej.

Tab. 11 Realizacja świadczeń w ramach programu „Za życiem” w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba wypłaconych świadczeń	1	0	0

Źródło: Centrum Usług Społecznych w Woźnikach

Z danych zawartych w tabeli wynika, że Centrum Usług Społecznych w Woźnikach w latach 2023-2024 nie wypłaciło żadnego świadczenia w ramach Programu „Za życiem”. Ponadto w ramach programu żadna z rodzin nie skorzystała z możliwości wsparcia w formie asystenta rodziny.

Dodatkowym rodzajem wsparcia oferowanym przez Centrum Usług Społecznych w Woźnikach są szafa oraz lodówka społeczna. Celem tej inicjatywy jest wspieranie osób potrzebujących, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz ograniczenie marnowania zasobów. Lodówka społeczna służyła nie tylko mieszkańcom, którzy potrzebują wsparcia, ale również tym, którzy nie lubią marnować żywności i chcą się podzielić jej nadwyżką z innymi. Do Szafy z kolei można przynieść niepotrzebne czyste ubrania i obuwie w dobrym stanie. Odzież można powiesić na wieszaku, a każda osoba, która potrzebuje ubrań, może skorzystać z pozostawionych tam rzeczy. Zasada działania Szafy i Lodówki Społecznej polega na tym, że każdy może dzielić się z każdym. Funkcjonowanie Szafy i Lodówki Społecznej sprzyja także ograniczaniu odpadów. Jest to jedna z metod sprzyjająca zasadzie: Zero waste.

Rozdział VII

Cele programu

1. Cel główny

Celem głównym niniejszego programu jest stworzenie efektywnego systemu wsparcia rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ochrona dzieci w przed skutkami niewydolności życiowej rodziców oraz tworzenie warunków umożliwiających dziecku bezpieczne wychowanie w rodzinie biologicznej.

Cel szczegółowy I:

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Kierunki działań:

- Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej;
- Pomoc w tworzeniu, organizacji odpowiednich warunków mieszkaniowych rodzinom będącym w niekorzystnej sytuacji mieszkaniowej;
- Realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”;
- Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- Zapewnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych, dysfunkcyjnych pomocy finansowej na zakup artykułów szkolnych, odzieży w formie stypendiów szkolnych;
- Umożliwienie skorzystania z opieki żłobkowej i przedszkolnej dla wszystkich dzieci;
- Umożliwienie uczestnictwa w kampaniach profilaktycznych z zakresu wspierania rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej
- Zapewnienie rodzinom możliwości skorzystania z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (paczki żywnościowe)
- Realizacja programów dla rodzin wielodzietnych – Karta Dużej Rodziny
- Ułatwienie dostępu dzieciom i młodzieży do aktywnych form spędzania wolnego czasu i wypoczynku w okresie wakacji letnich i ferii zimowych;
- Promowanie wartości rodzinnych poprzez organizację imprez rodzinnych, spotkań edukacyjnych czy też warsztatów;
- Kierowanie dzieci na kolonie i obozy;

Spodziewane efekty:

- Poprawa sytuacji materialnej rodzin przeżywających trudności;

- Poprawa sytuacji mieszkaniowej rodzin;
- Poprawa sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- Zaspokojenie aktualnych potrzeb rodzin;
- Udział rodzin dysfunkcyjnych w szkoleniach, warsztatach celem podnoszenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych
- Opieka żłobkowa, przedszkolna dostępna dla wszystkich dzieci.

Cel szczegółowy II:

Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym w celu prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Kierunki działań:

- Kierowanie asystenta rodziny do współpracy z rodzinami dysfunkcyjnymi, celem zapewnienia rodzinom wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- Prowadzenie pracy socjalnej, w tym również w oparciu o kontrakt socjalny, mającej na celu aktywizację zawodową i społeczną bezrobotnych rodziców i dorosłych dzieci pozostających w rodzinie;
- Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w których występują problemy ubóstwa, przemocy, uzależnień, długotrwała choroba lub niepełnosprawność;
- Podejmowanie działań w celu zapewnienia nadzoru kuratora sądowego nad małoletnimi pozbawionymi dostatecznej opieki rodziców lub przejawiającymi trudności wychowawcze;
- Promocja i realizacja programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców, dzieci i młodzieży;
- Zapewnienie dostępu dla placówek wsparcia dziennego – świetlicy środowiskowej;
- Motywowanie osób uzależnionych od alkoholu oraz innych środków odurzających do podjęcia leczenia.
- Nadzór nad sytuacją dziecka i rodziny po zakończeniu współpracy z asystentem.

Spodziewane efekty:

- Poprawa kompetencji rodzicielskich;
- Poprawa sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- Dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- Podejmowanie leczenia przez osoby mające problem z uzależnieniem od alkoholu.

Cel szczegółowy III:

Rozwój i wsparcie systemu pieczy zastępczej

Kierunki działań

- Zabezpieczenie środków na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej;
- Praca z rodzinami i aktywizacja rodziców dotycząca przywrócenia zdolności opiekuńczo-wychowawczych w celu umożliwienia dziecku powrotu do rodziny biologicznej;
- Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej

Spodziewane efekty:

- Zapewnione środki finansowe na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej;
- Zwiększenie możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Cel szczegółowy IV:

Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.

Kierunki działań:

- Przydzielenie asystenta rodzinie zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
- Zapewnienie innych form wsparcia dla rodzin;
- Objęcie wsparciem materialnym rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością.

Cel szczegółowy V:

Wspomaganie potencjału usamodzielnianego wychowanka.

Kierunki działań:

- Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej i wsparcie osób usamodzielnionych opuszczających pieczę zastępczą;
- Wsparcie finansowe dla usamodzielnionych wychowanków;
- Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych dla usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej;

- Motywowanie do podnoszenia kompetencji zawodowej wychowanków;

Spodziewane efekty:

- Wzrost liczby usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę zastępczą;
- Odpowiednie warunki mieszkaniowe dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą;
- Zwiększenie liczby wychowanków podnoszących swoje kompetencje zawodowe.

Cel szczegółowy VI:

Podnoszenie standardów pracy służb, instytucji i organizacji działających w obszarze wspierania rodzin.

Kierunki działań:

- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób działających na rzecz wspierania rodzin przez zapewnienie możliwości udziału w szkoleniach, warsztatach, konferencjach itp.
- Koordynacja działań różnych instytucji, służb zajmujących się wspieraniem rodziny, a w szczególności ścisła współpraca pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów, psychologów szkolnych oraz kuratorów sądowych.
- Współpraca poszczególnych instytucji w zakresie sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej.

Spodziewane efekty:

- Wykwalifikowana kadra działająca na rzecz wsparcia rodzin;
- Ścisła współpraca instytucji i służb zajmujących się wsparciem rodzin.

Rozdział VIII

Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny

na lata 2026-2028

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 będzie finansowana:

- Ze środków własnych pochodzących z budżetu Gminy Woźniki;
- Z dotacji celowych z budżetu państwa;
- Z programów rządowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Z funduszy zewnętrznych, w tym europejskich;

- Ze środków pozyskanych z innych źródeł.

Na realizację programu w 2026 roku przewidziano w budżecie Gminy Woźniki m.in. następujące środki:

- Rozdział 85504 – Wspieranie rodziny – 113 360 zł
- Rozdział 85508 – Piecza zastępcza – 80 000 zł

Poszczególne podmioty biorące udział we wdrażaniu Programu mogą pozyskiwać środki finansowe na jego realizację we własnym zakresie.

Rozdział XIX

Beneficjenci Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Rodziny z terenu gminy Woźniki, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niewydolnych wychowawczo, rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym, jak i również rodzin, w których wychowuje się dziecko.